

YTTRANDERegeringskansliet
UtbildningsdepartementetAvdelning
Juridiska avdelningenHandläggare
Carl Braunerhielm
+46 8 563 085 38
carl.braunerhielm@uka.se

Universitetskanslersämbetets yttrande över promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter, dnr U2025/01126

Utbildningsdepartementet har remitterat ovan rubricerad promemoria till Universitetskanslersämbetet (UKÄ). UKÄ lämnar i detta yttrande synpunkter på de förslag i promemorian som anknyter till myndighetens verksamhet.

Sammanfattning

UKÄ är generellt positivt till införande av belastningsregisterkontroller vid antagning till vissa högskoleutbildningar. UKÄ ser också positivt på ytterligare möjligheter att i allvarigare fall av ordningsstörningar hindra studenter från att delta i lärosätenas och yrkeshögskolornas verksamheter.

UKÄ anser däremot att promemorians förslag om införande av en ny avskiljandegrund som avser studenter som har varit föremål för disciplinära åtgärder riskerar att skapa fler problem än det löser.

Vidare bedömer UKÄ att det finns potentiella tillämpningsproblem med att koppla en ny avskiljandegrund till tidigare beslut om disciplinära åtgärder. Det är inte heller givet att ett avskiljande är möjligt i alla situationer som promemorians förslag avser att täcka in om avskiljandet knyts till tidigare avstängningar enligt 10 kap. 1 § första stycket 2-4 HF.

UKÄ anser att det istället för en ny avskiljandegrund bör övervägas om reglerna om disciplinära åtgärder i högskoleförordningen ska ändras. I samband med detta skulle en möjlighet att stänga av de aktuella studenterna under längre tid än sex månader kunna övervägas.

Övergripande synpunkter

UKÄ är generellt positivt till införande av belastningsregisterkontroller vid antagning till vissa högskoleutbildningar. UKÄ ser också positivt på ytterligare möjligheter att i allvarigare fall

av ordningsstörningar hindra studenter från att delta i lärosätenas och yrkeshögskolornas verksamheter.

Om promemorians förslag till ny avskiljandegrund ska införas ser UKÄ vidare positivt på att det i det fortsatta beredningsarbetet utreds om det finns skäl att införa gemensamma disciplinära åtgärder för yrkeshögskolan. UKÄ anser att praxis för avskiljande vid högskolor och yrkeshögskolor bör vara densamma, vilket möjliggörs på ett bättre sätt om det finns gemensamma bestämmelser för disciplinära åtgärder inom både högskolan och yrkeshögskolan.

UKÄ har dock i sitt tidigare yttrande över betänkandet Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter (SOU 2021:83) uttalat att regeringen, i stället för att införa en ny avskiljandegrund, bör överväga att ändra reglerna om disciplinära åtgärder i högskoleförordningen. UKÄ framförde att i samband med detta skulle en möjlighet att stänga av de aktuella studenterna under längre tid än sex månader kunna övervägas. UKÄ vidhåller vad myndigheten tidigare fört fram i dessa delar.

UKÄ anser att promemorians förslag om införande av en ny avskiljandegrund som avser studenter som har varit föremål för disciplinära åtgärder riskerar att skapa fler problem än det löser. UKÄ utvecklar skälen för denna inställning nedan.

13.6 En ny avskiljandegrund för högskolan ska avse studenter som har varit föremål för disciplinära åtgärder

UKÄ anser att det finns potentiella tillämpningsproblem med att koppla en ny avskiljandegrund till tidigare beslut om disciplinära åtgärder. En av dessa är, som också påpekas i promemorian, att ett och samma beteende från studentens sida kommer att prövas i två skilda förfaranden, det vill säga både som ett disciplinärende och som ett avskiljandeärende. Som utredningen också påpekar har bestämmelserna om disciplinära åtgärder och bestämmelserna om avskiljande olika syften. En disciplinär åtgärd syftar till att bestraffa studenten medan ett avskiljande syftar till att hindra att studenten skadar sin omgivning. UKÄ anser att dessa syften inte bör sammanblandas.

13.7 Studenten ska därefter inte ha ändrat det beteende som föranledde åtgärderna...

Av avsnittet framgår att ett avskiljande enligt den nya avskiljandegrunden tar sikte på beteenden som lagts till grund för tidigare beslut om disciplinära åtgärder och som studenten därefter har upprepat. UKÄ anser att en så avgränsad grund för avskiljande medför en risk för att det kan ta lång tid att avskilja en student som ändrar sitt beteende från exempelvis att trakassera lärare till att störa undervisning till att trakassera studenter. Det ska även observeras att det senare i avsnittet anges att beteendet ska vara "likartat" vilket medför oklarheter i förhållande till vad som anges inledningsvis om att det ska vara ett och samma beteende som upprepats. Det är också oklart vad som händer om studenten byter lärosäte. Kan tidigare disciplinära avstängningar vid ett lärosäte ligga till grund för avskiljande vid ett annat lärosäte?

13.8 ...och därigenom visat sig uppenbart olämplig att bedriva högskolestudier

UKÄ ser positivt på att studentens framtida agerande inte längre ska ingå i bedömningen av om studenten ska avskiljas. UKÄ vill dock framhålla att det inte är givet att ett avskiljande är möjligt i alla situationer som promemorians förslag avser att täcka in om avskiljandet knyts till tidigare avstängningar enligt 10 kap. 1 § första stycket 2-4 HF. Detta gäller exempelvis när trakasserier i vissa fall enbart riktas mot högskolans personal. UKÄ anser att frågan bör utredas vidare om en ny avskiljandegrund ska kopplas till tidigare disciplinära åtgärder.

13.9 Ett beslut enligt den nya avskiljandegrunden ska tidsbegränsas

UKÄ efterlyser ett klargörande angående möjligheterna att på nytt avskilja en student när ett tidigare avskiljande upphört efter treårsperiodens slut. Det framgår inte av förslaget om det krävs en ny period av disciplinära åtgärder innan studenten kan avskiljas på nytt eller om avskiljande kan användas direkt.

13.11 Det behövs inte några ändringar i bestämmelserna om disciplinära åtgärder

Som UKÄ framfört ovan i kommentarerna till avsnitt 13.8 är det inte givet att ett avskiljande är möjligt i alla situationer som promemorians förslag avser att täcka in om avskiljandet knyts till tidigare avstängningar enligt 10 kap. 1 § första stycket 2-4 HF. UKÄ anser att frågan bör utredas vidare.

16.8 Konsekvenser för Högskolans avskiljandenämnd och Universitetskanslersämbetet

UKÄ bedömer att en ny avskiljandegrund troligtvis kommer att innebära ökade kostnader för att bedriva verksamheten vid Högskolans avskiljandenämnd. UKÄ vill därför framhålla att ämbetet, i egenskap av värmyndighet för Högskolans avskiljandenämnd, kan komma att behöva extra resurser om förslagen genomförs.

Beslut om att fastställa yttrandet har fattats av generaldirektören Martin Norsell efter föredragning av seniora verksjuristen Carl Braunerhielm i närvaro av avdelningschefen Jenny Gardbrant och verksamhetsstrategen Per Westman.

Martin Norsell